

СИНТАКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНОЇ МИТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Светлічна А. А.

кандидат філологічних наук,

кафедра філології

Одеський національний морський університет

вул. Мечникова, 34, Одеса, Україна

orcid.org/0000-0002-8215-6986

alla.saa1073@gmail.com

Олешкевич І. П.

старший викладач кафедри іноземних мов

Український державний хіміко-технологічний університет

пр. Гагаріна, 8, Дніпро, Україна

orcid.org/0000-0003-3037-9843

Ipo999@ukr.net

Ключові слова: митний документ, тема, рема, синтаксис, речення, інформаційні дані, тема-рематична структура.

У статті проаналізовано особливості синтаксису текстів англomовних митних документів. Авторами виявлена специфіка синтаксичних структур анкетних частин текстів комплексу офіційних митних документів. Увага зосереджена на аналізі прикладів застосування таких структур у тексті митного документа. Виявлено специфічні особливості їх використання в комплексі митної документації. Продемонстровано шляхи скорочень синтаксичних конструкцій, що необхідно для пришвидшення роботи з такими документами на етапах розмитнення товару, обслуговування пасажирів під час перетину кордону. Виявлено, що у форматі митного документа є постійні компоненти та ті, що заповнюються адресатом, тобто змінні фрагменти. У результаті дослідження встановлено, що постійні компоненти діють як тема, а змінні – як рема. У момент заповнення офіційного документа усталені та змінні частини представляються у свідомості адресата як варіант синтаксичної комбінації, що є аналогом речення з опущеним синтаксичним елементом – присудком. Авторами запропоновано вважати ці синтаксичні конструкції тема-рематичною структурою. В процесі роботи розглянуто та проаналізовано приклади застосування таких конструкцій. Установлено, що змінні компоненти можуть бути незначними і становлять лише певні персональні або кількісні характеристики, необхідні для здійснення митного процесу. Аналіз синтаксичних структур комплексу англomовних митних документів показав також наявність конструкцій із багатокомпонентною ремою. Використання таких синтаксичних фрагментів має на меті максимальний збір інформації в межах невеликого англomовного офіційного документа. Дослідження синтаксису анкетних сегментів митних документів дозволив виявити наявність дієприкметників у складі усталених частин у постпозиції до визначуваного слова. Встановлено, що такі вирази є скороченою модифікацією підрядного атрибутивного і діють у такому вигляді для стислого подання інформації. Митні документи призначені збирати та передавати інформацію задля потреб митної справи, і цей факт стає базовим для формування специфічної структури з конкретними синтаксичними закономірностями, які властиві таким текстам.

SYNTACTIC FEATURES OF MODERN ENGLISH CUSTOMS DOCUMENTS

Svietlichnaya A. A.

*Candidate of Philological Sciences,
Department of Philology
Odesa National Maritime University
Mechnikova str., 34, Odesa, Ukraine
orcid.org/0000-0002-8215-6986
alla.saa1073@gmail.com*

Oleshkevych I. P.

*Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages
Ukrainian State University of Chemical Technology
Gagarin avenue, 8, Dnipro, Ukraine
orcid.org/0000-0003-3037-9843
Ipo999@ukr.net*

Key words: *custom document, theme, rhema, syntax, sentence, information data, theme-rhema structure.*

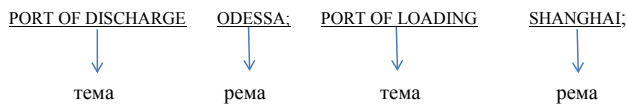
The article analyzes the peculiarities of the syntax of texts of English customs documents. The authors reveal the specifics of the syntactic structures of the questionnaire parts of the texts of the complex of official customs documents. In particular, the attention is focused on the analysis of examples of application of such structures in the text of the customs document. Some ways of reductions of syntactic constructions are shown that is necessary for acceleration of work with such documents at stages of customs clearance of the goods, service of passengers at border crossing. It was found that in the format of the customs document there are permanent components and those that are filled by the recipient, such as variable fragments. The study revealed that the fixed components act as a theme and the variables as a rhyme. At the moment of filling in the official document, the established and variable parts are presented in the mind of the addressee as a variant of the syntactic combination, which is analogous to the sentence, with the omitted syntactic element – the predicate. The authors propose to consider these syntactic constructions as a thema-rhyme structure. In the course of work some examples of application of such constructions are considered and analyzed. It is established that the variable components may be insignificant and represent only certain personal or quantitative characteristics that are required for the implementation of the customs process. The analysis of the syntactic structures of a set of English-language customs documents also showed the presence of some structures with a multicomponent rhyme. The use of such syntactic fragments is intended to maximize the collection of information within a small English-language official document. The study of the syntax of the question segments revealed the presence of adjectives in the established parts in the postposition to the defined word. It is established that such expressions are an abbreviated modification of the contracted attributive and act in this form for a concise presentation of information. Customs documents are tended to collect and transmit information for the needs of customs and this fact becomes the basis for the formation of a definite structure with specific syntactic patterns.

Постановка проблеми. Розширення міжнародних контактів призводить до зростання обсягу офіційної документації в житті кожної людини. Наслідком цього є те, що у фокусі багатьох сучасних науковців сьогодення перебувають тексти міжнародних документів. У центрі цього дослідження перебуває англійськомовна офіційна митна документація. Відрізняється вона специфічною синтаксичною структурою.

Об'єктом розвідки став синтаксичний устрій текстів англомовних митних документів. **Предметом** дослідження становлять функціональні особливості вживання фрагментів анкетних частин в англомовній митній документації. **Метою** роботи є визначення специфічних рис синтаксису текстів англомовних митних документів.

Текст англомовного митного документа становить формат таблиці з постійними та змінними компонентами. Такі частини мають мету замінити речення, представити лише потрібні інформаційні дані. Це скорочує час на заповнення офіційного документа. Діють такі компоненти, як кальки. У повному обсязі вони представлені лише у свідомості адресата:

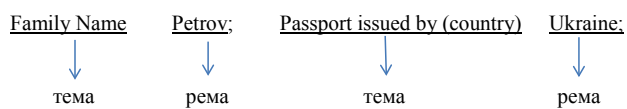
Cargo Declaration:

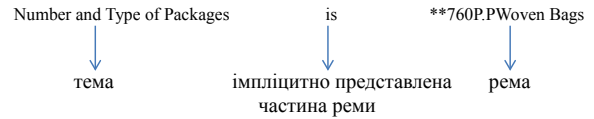
Процес дослідження окремих компонентів тексту митного документа дав змогу зрозуміти, що заповнення змінних частин перебуває в «безпосередній залежності від доміант, представлених у постійній частині формуляра» [1, с. 192].

Слідуючи за А.В. Мамрак [1, с. 192] щодо загальної специфіки в'їзних/виїзних документів, пропонуємо розглядати представлену специфічну структуру текстів англомовних митних документів як умовно співвіднесену з членуванням речення на тему (вже відоме, задані компоненти) та рему (нове, змінні компоненти).

Certificate of Origin:

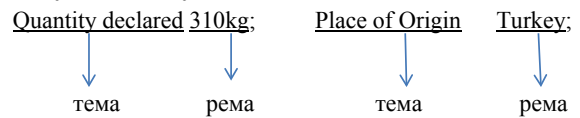
Представлена організація тексту документа, на наш погляд, може трактуватися як тема-ремагічна, оскільки формат подання інформації містить запитання, пропонуючи сформулювати відповіді на них. Результатом цього є те, що постійні та змінні компоненти сприймаються не як два окремих сегменти, а як одне ціле. Ці фрагменти граматично узгоджуються і можуть розглядатися так: задана й усталена частина («питання») – як початок речення, а змінна («відповідь») – як його продовження.

Представлені в анкеті компоненти документа діють як імпульси, що співвідносять подану інформацію у свідомості адресата, завершуючи логічний ланцюжок за прикладом утворення граматично повного речення. З'єднання відомих та нових номінативних одиниць відбувається обмежено і в змістовному, і в морфологічному, і в синтаксичному планах.

Задані компоненти представляють доміантні центри, які дозволяють скоординувати уведення потрібної інформації від людини, що перетинає кордон, в текст документа. Змінні частини мають завдання уточнити й доповнити представлену інформацію незмінних сегментів, утворюючи одне синтаксичне ціле. Задані і змінні фрагменти (як «компресори» значного обсягу інформації) позбавляють текст митного документа зайвих відомостей та дають змогу сконцентрувати увагу на більш суттєвих для митного процесу даних.

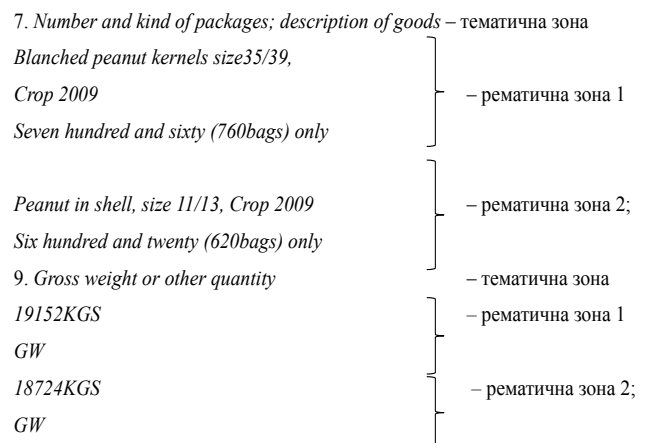
Phytosanitary Certificate:

Ми отримуємо синтаксичний конструкт, що сприймається адресатом і адресантом як єдине завершене утворення. Вважаємо, що поєднання усталених та змінних частин відбувається в результаті автоматичного створення у свідомості адресата абсолютного варіанта синтаксичної комбінації, яка є аналогом речення, з відтворенням опущеного синтаксичного елемента – присудка: «*Means of transport and route are from Canada to London by air*».

Постійні фрагменти митного документа найчастіше представлені іменниками і займають

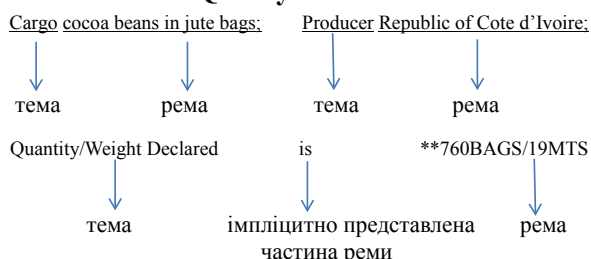
Certificate of Origin

позицію на початку висловлювання: «Quantity», «Exporter», «Consignee», «Marks and numbers», «Concentration», «Treatment, Duration and temperature», «Concentration», «Unite Price», «Holder and Address», «Shipping Marks», «Description&Specification», «Full Name», «Occupation», «Nationality». Фрагменти документа, які заповнюються адресатом, спрямовані на уточнення й конкретизацію заданої інформації. Вони і є центром та метою висловлювання. Спостерігаються і синтаксичні структури з багатокомпонентною ремою.

Формування нових фрагментів відбувається шляхом логічного розгортання змісту, який задається темою та забезпечує «перебіг думки» реципієнта за прикладом граматичного устрою речення. Однак окремі номінативні складники, задані текстом документа, не можуть слугувати справжніми носіями смислової інформації. Лише в результаті поєднання постійних та змінних сегментів на когнітивному рівні в один синтаксичний конструкт вони стають такими. Результатом цього є мінімальний смисловий відрізок, що наближається за форматом до простого речення і продукує необхідну форму вираження завершеної думки:

Certificate of Quality:

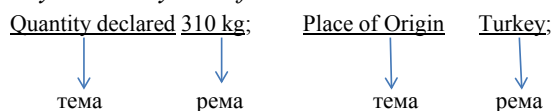

Дослідник А. Вейль [3, с. 21], аналізуючи специфіку тема-рематичного членування, визнавав «первинність порядку суджень та вторинність синтаксису». Враховуючи цю думку, вважаємо, що пролонгація початкових даних в англійських митних документах є результатом «руху судження».

«Речення слугують моделями, формами, в яких відображається думка» [2, с. 36] з подальшою фіксацією в текстову площину документа потрібних інформативних фрагментів, які представлені суспільною діловою практикою і діють як коди, що добре знайомі адресатові та представлені у його свідомості. Це спрощує процес формування тексту документа, зменшуючи обсяг висловлювання, зберігаючи його смислове навантаження.

Наприклад розглянемо синтаксичні структури тексту документа

Phytosanitary Certificate:

Незмінна частина (тема) в цьому прикладі формується іменником *Quantity* із розширенням значення іменної частини за допомогою *declared*, що допомагає отримати від адресата максимально точну інформацію під час заповнення змінних частин документа (реми): «310 kg». Стандартним є розміщення теми на початку висловлювання, а реми – наприкінці. Також слід визнати, що перенесення реми на першу позицію не характерне подібним документам взагалі.

Аналіз анкетних сегментів документа *Customs Declaration* дозволив установити наявність дієприкметників у складі усталених частин у постпозиції до визначуваного слова. Такі вирази є скороченою модифікацією підрядного атрибутивного. У подібній синтаксичній конструкції наявність присудка також стає нераціональною: «*Countries visited on this trip prior to U.S. arrival*»; «*Passport issued by (country)*»; «*Number of Family members travelling with you*».

Рематична частина – це той фрагмент, що формується адресатом поряд із постійними сегментами (темою). Він залежить від персональних даних та найчастіше подається у такому вигляді: «*Family name*» – прізвище; «*Country of residence*» – країна проживання; «*Birth Date*» – дата народження (число, місяць, рік); «*Passport issued by (country)*» – серія, номер паспорта; «*Number of Family members travelling with you*» тощо.

Висновки. Аналіз синтаксичних структур англійських митних документів дозволив установити низку особливостей синтаксису таких документів:

- тенденцію до скорочення синтаксичних структур;
- усталені та змінні частини уявляються у свідомості адресата як варіант синтаксичної комбінації, що є аналогом речення, з відтворенням опущеного синтаксичного елементу – присудка;
- подібні синтаксичні структури дозволяють максимально скомпресовано отримати необхідну інформацію в невеликому форматі офіційного митного документа;
- обсяг нових включень може бути незначним, оскільки передбачає введення лише певних кількісних характеристик, потрібних для здійснення митного процесу (днів перебування за кордоном, одиниць багажу, грошових коштів), тобто числівників, які й утворюють смисловий центр повідомлення;
- типовим є застосування синтаксичних структур із багатокомпонентною ремою.

Підсумовуючи, слід визнати, що існує потреба в подальшому та більш ретельному вивченні функціонування синтаксичних структур у текстах комплексу англійської митної документації, оскільки ці конструкції дотепер не перебували у фокусі досліджень лінгвістів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мамрак А.В. Українське документування: мова та стиль: Навчальний посібник. Дніпропетровськ : Дніпрокнига, 2003. 364 с.
2. Реферовская Е.А. Коммуникативная структура текста в лексико-грамматическом аспекте. Ленинград : Наука, 1989. 166 с.
3. Weil H. De L'ordre des mots dans les langues anciennes comparees aux langues modernes. Pasis, 1844. 136 p.

REFERENCES

1. Mamrak A.V. (2003) Ukrainian documentation: language and style: Textbook. Dnipropetrovsk: Dniproknyha, pp. 364.
2. Referovskaya E.A. (1989) Communicative structure of the text in the lexical and grammatical aspect. Leningrad: Nauka, pp. 166.
3. Weil H. (1844) De L'ordre des mots dans les langues anciennes comparees aux langues modernes. Pasis, pp. 136.